


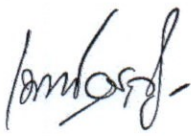
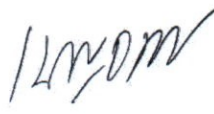


## วิธีปฏิบัติงาน

### เรื่อง

การเจาะเก็บโลหิตและการดูแลผู้บริจาคหลังจากบริจาคโลหิต  
( blood donor collection and Donor care )

โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

จัดเตรียมเอกสารโดย	ตรวจสอบเอกสารโดย	อนุมัติใช้เอกสารโดย
		
( ทนพญ.มยุรา บำรุงรัตน์ ) นักเทคนิคการแพทย์	(ทนพญ.เบญจมาศ อรุณพาส) ผู้จัดการวิชาการ งานเทคนิคการแพทย์	(ทนพญ.เบญจพร แก้วคำใต้) ผู้จัดการคุณภาพ งานเทคนิคการแพทย์

เลขที่เอกสาร	แก้ไขครั้งที่ : 00	สำเนาฉบับที่	วันที่เริ่มใช้
SDVH-WI-LAB-117	---/---	01	14 กุมภาพันธ์ 2565



โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีปฏิบัติงาน เรื่อง : การเจาะเก็บโลหิตและการดูแลผู้บริจาค หลังจากบริจาคโลหิต ( blood donor collection and Donor care )	เอกสารเลขที่ SDVH-WI-LAB-117	หน้า 2 จาก 7
	แก้ไขครั้งที่ : 00	วันที่เริ่มใช้ 14 กุมภาพันธ์ 2565
ผู้จัดทำ : ทนพญ.มยุรา บำรุงรัตน์	หน่วยงาน : งานเทคนิคการแพทย์	
ผู้ตรวจสอบ : ทนพญ.เบญจมาศ อรุณพาส ผู้จัดการวิชาการ งานเทคนิคการแพทย์	ผู้อนุมัติ : ทนพญ.เบญจพร แก้วคำใต้ ผู้จัดการคุณภาพ งานเทคนิคการแพทย์	

การควบคุมระบบเอกสารคุณภาพ

แก้ไข ครั้งที่	รายละเอียดการแก้ไข	ผู้ขอแก้ไข	ผู้อนุมัติ การแก้ไข	วันที่เริ่มใช้ เอกสารฉบับ แก้ไข

บัญชีรายชื่อผู้ถือครอง

สำเนาฉบับที่	หน่วยงาน	ชื่อผู้ถือครอง	ตำแหน่ง



โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีปฏิบัติงาน	เอกสารเลขที่	หน้า 3 จาก 7
เรื่อง : การเจาะเก็บโลหิตและการดูแลผู้บริจาค หลังจากบริจาคโลหิต ( blood donor collection and Donor care )	SDVH-WI-LAB-117	
	แก้ไขครั้งที่ : 00	วันที่เริ่มใช้ 14 กุมภาพันธ์ 2565
ผู้จัดทำ : ทนพญ.มยุรา บำรุงรัตน์	หน่วยงาน : งานเทคนิคการแพทย์	
ผู้ตรวจสอบ : ทนพญ.เบญจมาศ อรุณพาส ผู้จัดการวิชาการ งานเทคนิคการแพทย์	ผู้อนุมัติ : ทนพญ.เบญจพร แก้วคำใต้ ผู้จัดการคุณภาพ งานเทคนิคการแพทย์	

1. วัตถุประสงค์ (Purpose)

ใช้เป็นคู่มือในการเจาะเก็บโลหิตผู้บริจาคและการดูแลผู้บริจาคโลหิตหลังจากบริจาคโลหิต เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติอย่างเป็นมาตรฐาน และเป็นแนวทางเดียวกัน

2. การใช้งาน (Application)

เพื่อใช้เป็นคู่มือในการเจาะเก็บโลหิตผู้บริจาคและการดูแลผู้บริจาคโลหิตหลังจากบริจาคโลหิต

3. เอกสารอ้างอิง (References)

วารสารโลหิตวิทยาและเวชศาสตร์การบริการโลหิต

4. นิยามและคำย่อ ( Terminology and abbreviation )

-

5. หลักการ (Principle)

การเจาะเก็บโลหิตผู้บริจาคเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญจึงต้องเจาะเก็บด้วยวิธีมาตรฐานเพื่อให้ได้โลหิตที่มีประสิทธิภาพและปลอดภัยและหลังจากบริจาคโลหิตแล้วต้องมีการดูแลและให้คำแนะนำในการปฏิบัติตัวของผู้บริจาคโลหิตเพื่อให้ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงและสามารถกลับมาบริจาคอีกครั้งได้

6. การเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Associated document)

-

7. ข้อควรระวัง/ความปลอดภัย (Safety)

ปฏิบัติงานในพื้นที่ที่กำหนดโดยบุคลากรที่ผ่านการอบรมแล้ว

8. วิธีดำเนินการ (Procedures)

8.1 การเจาะเก็บโลหิตผู้บริจาคโดยใช้หลักการปราศจากเชื้อ

8.1.1 ตรวจสอบหลักฐานของบัตรประจำตัวผู้บริจาคเช่น ชื่อ-สกุล กรุ๊ปเลือดว่าถูกต้องตรงกันกับใบสมัครผู้บริจาค และลงชื่อผู้เจาะเก็บโลหิตในใบสมัคร

8.1.2 ติดสติ๊กเกอร์ blood group และ unit number หน้าถุงบรรจุโลหิต และหลอดบรรจุโลหิตสำหรับส่งตรวจ Infectious maker จำนวน 3 หลอด



โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีปฏิบัติงาน เรื่อง : การเจาะเก็บโลหิตและการดูแลผู้บริจาค หลังจากบริจาคโลหิต ( blood donor collection and Donor care )	เอกสารเลขที่ SDVH-WI-LAB-117	หน้า 4 จาก 7
	แก้ไขครั้งที่ : 00	วันที่เริ่มใช้ 14 กุมภาพันธ์ 2565
ผู้จัดทำ : ทนพญ.มยุรา บำรุงรัตน์	หน่วยงาน : งานเทคนิคการแพทย์	
ผู้ตรวจสอบ : ทนพญ.เบญจมาศ อรุณพาส ผู้จัดการวิชาการ งานเทคนิคการแพทย์	ผู้อนุมัติ : ทนพญ.เบญจพร แก้วคำใต้ ผู้จัดการคุณภาพ งานเทคนิคการแพทย์	



รูปที่ 1

ติดสติ๊กเกอร์ให้หมายเลขเรียงจากล่างขึ้นบน  
หลังจากนั้นลงชื่อผู้เจาะเก็บและเวลาที่เจาะ

- 8.1.3 รััดแขนแล้วให้ผู้บริจาคมำลูกบอลและเช็ดทำความสะอาดแขนบริเวณที่จะเจาะ  
ด้วย 2% W/V Chlorhexidine Gluconate in alcohol 2 รอบ รอให้แห้งแล้ว  
ใช้ผ้าก๊อชปิดไว้บริเวณที่จะเจาะ
- 8.1.4 เตรียมถุงบรรจุโลหิตวางบนเครื่องเขย่าและชั่งน้ำหนักอัตโนมัติแล้วกด clamp  
สายถุงบรรจุโลหิต ( สายที่โลหิตไหลเข้าถุงบรรจุ ) เพื่อให้โลหิตไหล  
เข้า diversion pouch ก่อน



โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีปฏิบัติงาน เรื่อง : การเจาะเก็บโลหิตและการดูแลผู้บริจาค หลังจากบริจาคโลหิต ( blood donor collection and Donor care )	เอกสารเลขที่ SDVH-WI-LAB-117	หน้า 5 จาก 7
	แก้ไขครั้งที่ : 00	วันที่เริ่มใช้ 14 กุมภาพันธ์ 2565
ผู้จัดทำ : ทนพญ.มยุรา บำรุงรัตน์	หน่วยงาน : งานเทคนิคการแพทย์	
ผู้ตรวจสอบ : ทนพญ.เบญจมาศ อรุณพาส ผู้จัดการวิชาการ งานเทคนิคการแพทย์	ผู้อนุมัติ : ทนพญ.เบญจพร แก้วคำใต้ ผู้จัดการคุณภาพ งานเทคนิคการแพทย์	

- 8.1.5 เจาะเก็บโลหิตโดยหันเข็มด้านปลายตัดขึ้นและให้เข็มทำมุม 30 องศา เมื่อเข็มเข้าเส้นแล้วแทงให้เข็มขนานไปกับหลอดเลือดแล้วปิดผ้าก๊อชบนเข็มเจาะหลังจากนั้นหักข้อที่ต่อกับ diversion pouch เพื่อให้โลหิตไหลเข้า
- 8.1.6 เก็บโลหิตจาก diversion pouch เพื่อนำไปตรวจ Infectious maker จำนวน 3 หลอด แล้ว clam สาย ส่วนอีก 1 หลอด ใส่หลอด EDTA เล็กเก็บไว้เพื่อมีปัญหาการเจาะเก็บโลหิต
- 8.1.7 หักปล้อง สายที่โลหิตไหลเข้าถุงบรรจุโลหิต แล้วกด start เครื่องเขย่า และชั่งน้ำหนักโลหิตอัตโนมัติ หลังจากนั้นโลหิตจะไหลเข้าถุงบรรจุโลหิต
- 8.1.8 ให้ผู้บริจาคกำและปล่อยมือโดยให้กำลูกยาง กำปล่อยอย่างช้าๆประมาณ 10- 15 วินาทีต่อครั้งและคอยสังเกตดูแลผู้บริจาคโลหิตตลอดเวลา
- 8.1.9 ต้องแน่ใจว่าโลหิตไหลได้ตลอดเวลาไม่มีการแข็งตัวในสาย ใช้เวลาไม่เกิน 15 นาที ถ้านานกว่านี้มีโอกาสที่โลหิตจะแข็งตัว ไม่เหมาะในการนำมาเตรียมเกล็ดเลือด หรือ FFP หรือ Cryoprecipitate
- 8.1.10 เมื่อได้โลหิตตามปริมาตรที่ต้องการแล้ว กด stop เครื่องเขย่าโลหิต ให้ผู้บริจาคหยุดกำลูกบอล และ clam สายถุงบรรจุโลหิต ปลดสายยางรัดแขน แล้วดึงเข็มออกจากแขนใช้ผ้าก๊อชปิดแผลให้แน่น เก็บสายเจาะโลหิตทิ้งในขยะติดเชื้อ และของมีคม
- 8.1.11 รูดสายถุงบรรจุโลหิตทันทีด้วยคีมรูดสายโดยคว่ำถุง 3-5 ครั้งเพื่อให้โลหิตเข้าไปผสมกับสารกันเลือดแข็งในถุงเพื่อป้องกันการแข็งตัวของเลือด
- 8.1.12 ซิลสายถุงบรรจุโลหิต ( สายที่เจาะเลือดจากแขนผู้บริจาค ) ให้เหลือความยาวไม่เกิน 10 ซม.
- 8.1.13 ตรวจสอบเข็มโลหิตอีกครั้งว่าเรียบร้อยดี บันทึก duration time ในใบสมัครผู้บริจาค
- 8.1.14 เก็บโลหิตที่ได้ไว้ในอุณหภูมิที่เหมาะสม



โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีปฏิบัติงาน เรื่อง : การเจาะเก็บโลหิตและการดูแลผู้บริจาค หลังจากบริจาคโลหิต ( blood donor collection and Donor care )	เอกสารเลขที่ SDVH-WI-LAB-117	หน้า 6 จาก 7
	แก้ไขครั้งที่ : 00	วันที่เริ่มใช้ 14 กุมภาพันธ์ 2565
ผู้จัดทำ : ทนพญ.มยุรา บำรุงรัตน์	หน่วยงาน : งานเทคนิคการแพทย์	
ผู้ตรวจสอบ : ทนพญ.เบญจมาศ อรุณพาส ผู้จัดการวิชาการ งานเทคนิคการแพทย์	ผู้อนุมัติ : ทนพญ.เบญจพร แก้วคำใต้ ผู้จัดการคุณภาพ งานเทคนิคการแพทย์	

- ถ้านำไปเตรียมเกล็ดเลือดต้องเก็บที่อุณหภูมิ 20-24 องศาเซลเซียส จนครบ 2 ชม. เพื่อให้เม็ดเลือดขาว Phagocyte เชื้อโรค ก่อนนำไปปั่นแยก ส่วนประกอบโลหิต
- ถ้าเลือดที่ไม่ได้นำไปเตรียมเกล็ดเลือดเก็บไว้ที่อุณหภูมิ 1-6 องศาเซลเซียสทันทีหลังเจาะเก็บเพื่อนำไปปั่นแยกส่วนประกอบโลหิตแบบ manual

## 8.2 การดูแลผู้บริจาคโลหิตภายหลังที่บริจาคโลหิตแล้ว

- 8.2.1 ให้ผู้บริจาคโลหิตนอนพักบนเตียงสัก 2- 3 นาที เพื่อดูอาการ
- 8.2.2 ให้ผู้บริจาคลุกขึ้นนั่งเมื่อดูแล้วอาการปกติและให้เดินมานั่งพักและรับประทานของว่าง
- 8.2.3 ตรวจสอบและปิดแผลด้วยพลาสติกเมื่อเลือดหยุดแล้ว

### 8.2.4 ให้คำแนะนำสำหรับผู้บริจาคปฏิบัติตัว

- ให้ดื่มน้ำมากกว่าปกติภายใน 4 ชม.หลังบริจาคโลหิต
- ห้ามดื่มสุราจนกว่าจะได้รับประทานอาหารแล้ว
- ห้ามสูบบุหรี่ภายในครึ่งชั่วโมงหลังบริจาคโลหิต
- ถ้ามีเลือดออกจากรอยเจาะให้กดที่แผลและยกแขนขึ้น
- ถ้ารู้สึกเวียนศีรษะให้นั่งลง ถ้าอาการเวียนศีรษะไม่ดีขึ้นควร กลับมาที่ที่บริจาคโลหิต
- ผู้บริจาคสามารถทำงานได้ตามปกติภายหลังครึ่งชั่วโมงหลังการบริจาคโลหิต ยกเว้นผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับก่อสร้างคนงาน การควบคุมเครื่องจักร หรือผู้ที่ทำงานในที่สูงควรพักผ่อนให้ครบ 24 ชั่วโมงก่อน



โรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีปฏิบัติงาน เรื่อง : การเจาะเก็บโลหิตและการดูแลผู้บริจาค หลังจากบริจาคโลหิต ( blood donor collection and Donor care )	เอกสารเลขที่ SDVH-WI-LAB-117	หน้า 7 จาก 7
	แก้ไขครั้งที่ : 00	วันที่เริ่มใช้ 14 กุมภาพันธ์ 2565
ผู้จัดทำ : ทนพญ.มยุรา บำรุงรัตน์	หน่วยงาน : งานเทคนิคการแพทย์	
ผู้ตรวจสอบ : ทนพญ.เบญจมาศ อรุณพาส ผู้จัดการวิชาการ งานเทคนิคการแพทย์	ผู้อนุมัติ : ทนพญ.เบญจพร แก้วคำใต้ ผู้จัดการคุณภาพ งานเทคนิคการแพทย์	

8.2.5 กล่าวขอบคุณผู้บริจาคและส่งเสริมให้ผู้บริจาคกลับมาอีกครั้งในอีก 3 เดือน  
ข้างหน้า

9. การบันทึกข้อมูลและเอกสารที่ใช้ (Data record and document)